

Memorandum o razumevanju

između

**Vlade Švajcarske Konfederacije,
koju zastupa
Državni sekretarijat za ekonomske poslove (SECO)**

i

**Vlade Republike Srbije,
koju zastupa
Ministarstvo za nauku i tehnološki razvoj i Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i
vodoprivrede**

u vezi sa

Implementacijom GLOBALGAP i IPR projekata

2009 – 2012

Državni sekretarijat za ekonomske poslove

(u daljem tekstu "SECO")

i

Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede

(u daljem tekstu "MPŠV")

i

Ministarstvo za nauku i tehnološki razvoj

(u daljem tekstu "MN")

(zajednički naziv u daljem tekstu "Ugovorne strane")

Na osnovu Sporazuma između Savezne Republike Jugoslavije i Švajcarske Konfederacije o tehničkoj u finansijskoj saradnji, koji je potpisan na dan 21. februara 2003. godine,

Ovaj Memorandum o razumevanju (u daljem tekstu "ovaj Memorandum") služi kao zajednički sporazum svih Ugovornih strana o zajedničkim nastojanjima da se unapredi međunarodni privredni i trgovinski sistem Srbije realizacijom dva projekta Faze III Švajcarskog programa o trgovinskoj saradnji (u daljem tekstu "TCP III"):

- a) Pomoć za nou-hau GLOBALGAP standarda (u daljem tekstu "GLOBALGAP projekat"), i
- b) Pomoć u oblasti prava intelektualne svojine (geografske oznake i usklađenost sa TRIPS standardom) (u daljem tekstu "IPR projekat"),

u skladu sa opisom projekta u Aneksima 1 i 2, koji čine sastavni deo ovog Memoranduma.

Ugovorne strane prihvataju da implementacija TCP III podrazumeva saradnju sa MPŠV, MN, Zavodom za intelektualnu svojinu Republike Srbije i privatnim preduzećima relevantnim za trgovinsku saradnju, kao i ostalim relevantnim akterima.

Sledeće odredbe sadrže uslove i okvir ovih zajedničkih aktivnosti.

Član 1: Obaveze SECO

1.1. SECO ispunjava svoje obaveze

- za GLOBALGAP projekat preko "AGRIDEA", Jordils 1, 1000 Lausanne 6, Switzerland, u daljem tekstu "AGRIDEA", u svojstvu izvršnog tela, i
- za IPR projekat preko Švajcarskog federalnog zavoda za intelektualnu svojinu, Stauffacherstrasse 65/59g, CH-3003 Berne, Switzerland, u daljem tekstu "IPI", u svojstvu izvršnog tela.

U ovom okviru, AGRIDEA i IPI ugovoriće usluge SEEDEV D.O.O., Knez Danilova 57A, 11000 Beograd, IBAN RS35 2201 2302 0000 2074 38 u okviru Procredit Banke A.D., Bulevar Despota Stefana 68c, 11000 Beograd, Srbija, u daljem tekstu “SEEDEV”, u svojstvu svog lokalnog predstavnika.

- 1.2. SECO pokriva troškove GLOBALGAP projekta u iznosu do 605'000 CHF i IPR projekta u iznosu do 778'300 CHF, prema opisanom u Aneksima 1 i 2 ovog Memoranduma i usmerava ova sredstva pojedinačno preko AGRIDEA i IPI u cilju implementacije projekata.

Član 2: Obaveze pojedinačnih institucija Republike Srbije

- 2.1. MPŠV i MN istupaju u svojstvu Republike Srbije u cilju implementacije GLOBALGAP i IPR projekata. MPŠV i MN će aktivno učestvovati u implementaciji projekata i izdvojiti sredstva za njihovo izvođenje, u skladu sa detaljnim opisom iz Aneksa 1 i 2. Sve aktivnosti vladinih zvaničnika koji učestvuju u implementaciji projekata smatraju se njihovim redovnim radnim aktivnostima i pokrivaju iz njihovih redovnih zarada.
- 2.2. Sve aktivnosti navedene u IPR projektu (pogledati Aneks 2) prate program dinamike i nalažu implementaciju svih aktivnosti od strane predstavnika Republike Srbije. Neke aktivnosti pomenute u Aneksu 2 mogu se implementirati isključivo ako se ispune određeni osnovni zahtevi (kao, na primer, usvajanje novog Zakona o geografskim oznakama u Srbiji).
- 2.3. Švajcarski konsultanti angažovani za implementaciju projekata biće izuzeti od carinskih i drugih obaveznih dažbina shodno zakonima Republike Srbije o spoljnotrgovinskom poslovanju, carini i PDV-u.
- 2.4. Implementirane aktivnosti i oprema, materijal i usluge kupljene ili uvezene u okviru projekata izuzeće se od PDV-a i uvoznih carinskih dažbina shodno klauzulama *Sporazuma između Savezne Republike Jugoslavije i Švajcarske Konfederacije o tehničkoj i finansijskoj saradnji potpisanog 21. februara 2003. godine* (Službeni list SCG Br. 6/2003 – Međunarodni ugovori) i u skladu sa Zakonom o porezu na dodatu vrednost (Službeni glasnik RS br. 84/04; 86/04; 61/05; 58/06 i 61/07) i Zakonom o carinskoj tarifi Republike Srbije.

Član 3: Upravni i savetodavni odbor

- 3.1 Upravni odbor obavlja pregled strateške orijentacije i odobrava godišnje planove rada i izveštaje GLOBALGAP i IPR projekata u skladu sa podacima navedenim u Aneksima 1 i 2, na najmanje jednoj redovno održanoj sednici godišnje. Upravnim odborom predsedavaju predstavnici MPŠV i MN i on uključuje:
1. SECO koga predstavlja Švajcarska kancelarija za saradnju u Beogradu
  2. Predstavnik MPŠV
  3. Predstavnik MN
  4. Predstavnik IPI
  5. Predstavnik AGRIDEA
  6. Predstavnik SEEDEV
- 3.2 Svi ostali podaci u vezi sa Upravnim odborom biće izloženi u pravilima i propisima koje će Upravni odbor na svojoj prvoj sednici sporazumno usvojiti. U slučaju da ne postoji konsenzus, konačnu odluku donose SECO, koga zastupa Švajcarska kancelarija za saradnju u Beogradu i predstavnici MPŠV i MN.
- 3.3 Savetodavni odbor obezbeđuje sveukupnu koordinaciju svih komponenti TCP III i predstavlja vezu između Upravnih odbora Svetske trgovinske organizacije, GLOBALGAP i IPR projekata. Savetodavni odbor biće sačinjen od SECO koji predstavlja Švajcarska kancelarija za saradnju u Beogradu, MPŠV, MN i Ministarstva ekonomije i regionalnog razvoja (MERR) i svih implementirajućih tela TCP III. Savetodavni odbor će se sastajati jednom godišnje, po mogućnosti pre sastanaka Upravnog odbora.

Član 4: Antikorupcijska klauzula

Ugovorne strane zajednički učestvuju u borbi protiv korupcije koja ugrožava dobro upravljanje i adekvatno korišćenje resursa potrebnih za razvoj i, pored toga, ugrožava ravnopravnu i otvorenu konkurenciju zasnovanu na ceni i kvalitetu. One, u tu svrhu, izjavljuju svoju nameru da se zajednički udruže u borbi protiv korupcije i, naročito, izjavljuju da svaka ponuda, poklon, isplata, naknada ili korist bilo koje vrste, učinjena bilo kome, direktno ili indirektno, sa ciljem dobijanja mandata ili ugovora u okviru ovog Memoranduma ili tokom njegovog izvršenja će se

tumačiti kao protivzakonita radnja ili korupcija. Svaka radnja ove vrste biće dovoljan osnov za poništenje ovog Memoranduma, nabavke ili posledične dodele posla ili za preduzimanje svih drugih korektivnih mera predviđenih važećim zakonom.

Član 5: Trajanje projekta i početak važenja

Ovaj Memorandum stupa na snagu po svom potpisivanju od strane svih Ugovornih strana i nastavlja da važi do 31. decembra 2012. godine.

Član 6: Rešavanje sporova

- 6.1. Sporovi u vezi sa tumačenjem ili primenom odredbi ovog Memoranduma koji se ne reše na zadovoljavajući način putem diplomatskih pregovora, u roku od tri meseca od dana kada su pokrenuti od neke Ugovorne strane se, na zahtev bilo koje Ugovorne strane, upućuju arbitražnom sudu sačinjenom od tri člana. Svaka Ugovorna strana imenuje jednog arbitra. Tri utvrđena arbitra imenuju četvrtog arbitra za Predsednika, a isti će biti državljanin neke treće zemlje.
- 6.2. Ako bilo koja Ugovorna strana ne imenuje svog arbitra i ne odazove se na poziv drugih Ugovornih strana da ovo imenovanje izvrši u roku od jednog meseca, arbitra, na zahtev ovih drugih Ugovornih strana, bira Predsednik Međunarodnog suda pravde.
- 6.3. Ako sva tri arbitra ne mogu da postignu saglasnost u vezi sa izborom četvrtog arbitra (Predsednika) u roku od dva meseca od svog imenovanja, istog će imenovati, na zahtev bilo koje Ugovorne strane, Predsednik Međunarodnog suda pravde.
- 6.4. Ako je u slučajevima iz odredbi 6.2 i 6.3, Predsednik Međunarodnog suda pravde sprečen da obavlja navedenu funkciju ili je isti državljanin zemlje bilo koje Ugovorne strane, ovo imenovanje vrši Potpredsednik, a ako je isti sprečen, ili je državljanin zemlje bilo koje ugovorne strane, imenovanje vrši naredni viši sudija Suda, koji nije državljanin zemlje bilo koje Ugovorne strane.
- 6.5. Merodavno pravo je pravo Švajcarske. Sedište arbitražnog suda je u Švajcarskoj Konfederaciji.
- 6.6. Shodno ostalim odredbama koje su sačinile Ugovorne strane, arbitražno veće utvrđuje svoju proceduru.
- 6.7. Odluke arbitražnog veća će biti konačne i obavezujuće za svaku Ugovornu stranu.

Član 7 : Uslovljenost

Poštovanje demokratskih principa i osnovnih ljudskih prava, naročito shodno navedenom u Univerzalnoj Deklaraciji o ljudskim pravima, predstavlja osnov za domaće i međunarodne politike Ugovornih strana i predstavlja osnovni element koji je isto tako značajan kao i ciljevi ovog Memoranduma.

Član 8: Prekid i izmena ovog Memoranduma

- 8.1. Ovaj Memorandum prestaje da važi kada obe Ugovorne strane ispune sve svoje obaveze navedene u Memorandumu.
- 8.2. Ovaj Memorandum svaka Ugovorna strana može raskinuti u bilo kom trenutku pisanim obaveštenjem koje se daje tri meseca unapred.
- 8.3. U slučaju nepoštovanja, neizvršenja ili povrede obaveza preuzetih od neke Ugovorne strane, druga Ugovorna strana može da, po obaveštenju, raskine ovaj Memorandum a koji raskid koji stupa na snagu odmah.
- 8.4. Svako preinačenje ili izmena, uključujući produženje ovog Memoranduma biće učinjeni u pismenoj formi, uz saglasnost svih Ugovornih strana.

Član 9: Viša sila

Ukoliko ovaj Memorandum postane neizvršiv iz razloga više sile, Ugovorne strane ga mogu, posle konsultacija odložiti, koje odlaganje važi od trenutka kada njegovo izvršenje postane nemoguće.

Član 10: Obaveza obaveštavanja

Ugovorne strane će odmah obavestiti jedna drugu i, koliko je realno moguće, konsultovati jedna drugu u vezi sa bilo kojim događajem koji ometa ili pretili da će omesti uspešnu implementaciju projekata.

Član 11: Broj primeraka i važeći jezik

Ovaj Memorandum sačinjen je u tri istovetna primerka, na engleskom i srpskom jeziku.

U slučaju nesaglasnosti u tumačenju ovog Memoranduma, važi verzija na engleskom jeziku.

Potpisano u Beogradu na dan 1. oktobra 2009. godine

U ime Švajcarske Konfederacije:

U ime Republike Srbije:

Jean-Daniel Gerber
Državni sekretar
Državni sekretarijat za ekonomske poslove

Saša Dragin
Ministar
Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i
vodoprivrede

Božidar Đelić
Ministar
Ministarstvo za nauku i tehnološki razvoj

Aneks 1: “Pomoć u sticanju znanja i iskustva (*nou-hau*) o standardima GLOBALGAP-a”

1. Ciljevi projekta

Projekat predstavlja odgovor na prethodno utvrđene potrebe, kroz podršku primene GLOBALGAP standarda u Srbiji, kao i druge programe obezbeđivanja kvaliteta, a u skladu sa utvrđenim zahtevima inostranih kupaca i potrebama srpskih proizvođača i preduzeća. Štaviše, projektom će biti povećana efikasnost primene ustanovljavanjem obuke i programa podučavanja proizvođača, preduzeća i daljih nosilaca obuke (obuka za nosioce obuke). Nesporno je da će primena projekta biti olakšana boljim razumevanjem različitih programa izdavanja sertifikata, kao i omogućavanjem da se donese odluka za koji se program sertifikacije opredeliti na osnovu raspolaganja svim potrebnim informacijama o tome, koje pogodnosti oni sobom nose.

Krajnji cilj: Poboljšanje konkurentnosti proizvođača i njihov prisup tržištu tako što će biti obezbeđeno njihovo poštovanje pravila kontrole kvaliteta, koja su već prihvatili trgovci na malo na domaćem i izvoznom tržištu.

Ishod 1: Pospešivanje poslovnog okruženja kroz proširivanje kapaciteta javnih i privatnih institucija

Cilj 1.1: Privatni i javni entiteti treba da se dobro upoznaju sa načinima obezbeđivanja standarda kvaliteta, kao i da poseduju znanje i opremu, neophodne za obavljanje njihove uloge u ostvarivanju tih standarda

Cilj 1.2: Uspostavljanje lokalnih organa (najmanje jednog) za izdavanje sertifikacija, koji će biti osposobljeni za izdavanje potvrda da su ispunjeni standardi, potrebni srpskim proizvođačima

Ishod 2: Petnaest kompanija, koje su pospešile svoja poslovanja i izvozne kapacitete kroz proces sertifikacije u skladu sa standardima kvaliteta, koje zahteva tržište

Cilj 2.1: Strateške odluke i primena programa sertifikacije u petnaest kompanija.

2. Aktivnosti u okviru projekta

Postavljenim ciljevima projekta odgovaraju sledeće aktivnosti u okviru postavljenog projekta:

Rukovođenje projektom

Skup aktivnosti 1: Osnovna postavka projekta – Uspostavljanje projekta u koordinaciji sa drugim akterima, koji podržavaju primenu GLOBALGAP-a u Srbiji

- Aktivnost 1.1: Uspostavljanje modaliteta saradnje sa USAID-om i drugim agencijama, koje podžavaju primenu GLOBALGAP-a u Srbiji, a u tesnoj saradnji sa Ministarstvom poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede (MPŠV)
- Aktivnost 1.2: Uspostavljanje radnih grupa u Srbiji
- Aktivnost 1.3: Ustanovljavanje projektnih zadataka i ugovora sa spoljnim konsultantima

- Aktivnost 1.4: Definisavanje detaljnog plana celokupnog projekta

Skup aktivnosti 2: Godišnji Upravni odbor i koordinatorski sastanci

- Aktivnost 2.1: Priprema i prisustvovanje sastancima Upravnog odbora
- Aktivnost 2.2: Priprema i prisustvovanje sastancima sa IPI-jem, COOF-ovim programom za koordinaciju tj. Komponentama dva i tri tog programa
- Skup aktivnosti 3: Izveštaji – priprema izveštaja
- Aktivnost 3.1: Priprema periodičnih izveštaja
- Aktivnost 3.2: Priprema završnog izveštaja o projektu

Analiza i mobilizacija

Skup aktivnosti 4: Razvijanje snažnog rezonovanja i argumentacije – Utvrditi sve argumente, koji idu u prilog pospešivanju želje preduzeća i poljoprivrednika da usvoje standarde, zasnovane na inovativnim rešenjima, a u cilju prevazilaženja prethodno utvrđenih problema i prepreka, ograničenja, kako samih poljoprivrednika i preduzeća, tako i resursa kojima raspolažu, kao i u cilju ispunjavanja zahteva tržišta.

- Aktivnost 4.1: Sumiranje ograničenja, koja se pojavljuju u preduzećima, a koja mogu biti vezana i za njihove resurse, kao i inovativnih rešenja i to na osnovu prethodno utvrđenih činjenica, intervju a i iskustava sa preduzećima, koja već imaju sertifikat GLOBALGAP-a ili su u procesu sertifikacije
- Aktivnost 4.2: Neprekidno ažuriranje rezonovanja i argumentacije kako pristižu nove informacije, znanja i iskustva sticana kroz sprovođenje projekta, a posebno kroz primenu analize lanca vrednosti i ispitivanja tržišta.
- Aktivnost 4.3: Procenjivanje izvodljivosti kombinovanjem drugih oblika podrške sa postojećim programom, a na osnovu intevjua u oblastima gde se vrše pilot projekti primene IPM-a na nivoima upravljanja poljoprivrednim dobrima.

Skup aktivnosti 5: Analiza ponude i potražnje – istraživanje tržišta, koje utvrđuje potrebe stranih I domaćih kupaca kada je reč o sertifikaciji robe iz Srbije, kao i analiziranje lanca vrednosti učesnika u projektu na odabranim područjima.

- Aktivnost 5.1: Uspostavljanje kriterijuma odabira stranih i domaćih kupaca, a u skladu sa postavljenim ciljem ukupnog izvoza za preduzeća uključena u projekat
- Aktivnost 5.2: Utvrditi u kojim zemljama će biti intervjuisani kupci (predviđeno je da to budu jedna ili dve zemlje Evropske unije, Ruska Federacija, Švajcarska i jedna ili dve države članice CEFTA-e)
- Aktivnost 5.3: Intervjui sa stranim i domaćim skupcima (spoljni konsultanti)
- Aktivnost 5.4: Upoređivanje standarda imenovanih u poslovnim procesima različitih kupaca.
- Aktivnost 5.5: Uspostavljanje kriterijuma odabira za lanac vrednosti u saradnji sa zvaničnicima u Srbiji, kao i sa preduzećima i lokalnim savetnicima (ciljna grupa za učešće u seminarima za analiziranje lanca vrednosti)
- Aktivnost 5.6: Organizovanje učešća u seminarima za analiziranje odabranih lanaca vrednosti i regiona

Pospešivanje poslovnog okruženja

Skup aktivnosti 6: Igradnja kapaciteta institucija i definisanje strategije za usvajanje programa kvaliteta standarda u Srbiji – Pospešivanje kapaciteta javnih institucija (MPŠV-a, Akreditacionog tela Srbije) u cilju pružanja podrške poljoprivrednicima i preduzećima kako bi sertifikovali svoje proizvode, kao i trgovcima na malo kako bi utvrdili strategiju pogodnu za uvođenje sertifikovanih proizvoda na tržište i, najzad, pružanja podrške telima (dodatnim službama i konsultantima), koji će pomagati proizvođačima.

- Aktivnost 6.1: Osnovni seminari za obuku i pružanje informacija o programima za kvalifikovanje (GLOBALGAP, BRC, IFS, ISO, ruski standardi GOST ...), kao i o uslovima, upoređivanju poslovanja i zahtevima kupaca. Ciljna grupa: državne institucije, trgovci na malo, kao i državni savetnici i privatni konsultanti.

Skup aktivnosti 7: Pružanje podrške sistemima za akreditaciju, sertifikovanje (izdavanje uverenja) i kontrole – Podrška sistemu za akreditaciju i privatnim inicijativama ima za cilj uspostavljanje lokalnih organa za sertifikaciju (izdavanje uverenja).

- Aktivnost 7.1: Podrška Akreditacionom telu Srbije (ATS) je u skladu sa komponentom tri ovog programa. Može da uključuje na primer simulaciju ocenjivanja rada kolega, kao i združenu akreditaciju sertifikacionog tela, koju bi izvršili stručnjaci Švajcarske službe za akreditacije (SAS). Obuka u cilju boljeg razumevanja GLOBALGAP-a biće obezbeđena u okviru aktivnosti 6.1, 9.2 i 9.3.
- Aktivnost 7.2: Pružanje podrške uspostavljanju i obučavanju mogućeg lokalnog tela za sertifikaciju i kontrolu, koja bi bila specializovana za kontrolu hrane i prehrambenih proizvoda. Serifikacija EN 45011, rukovođenje kontrolom kvaliteta, utvrđivanje porekla, analiza proizvoda, poslovni planovi, podučavanje itd.

Izgradnja kapaciteta proizvođača i preduzeća

Skup aktivnosti 8: Ciljanje i mobilizacija različitih entiteta – Utvrđivanje glavne grupe srpskih preduzeća i utvrđivanje njihovih potencijalnih kupaca i potreba za sertifikacijom.

- Aktivnost 8.1: Proces, koji prethodi utvrđivanju entiteta – Utvrđivanje srpskih entiteta (grupa proizvođača i preduzeća), koji bi mogli da imaju koristi od aktivnosti ovog projekta u celini. Projekat treba da uzme u obzir grupe proizvođača (kooperanata), velike prehrambene operacije, kao i preduzeća koja se bave zamrzavanjem proizvoda, pakovanjem ili imaju proizvodne pogone.
- Aktivnost 8.2: Utvrđivanje kriterijuma za odabir entiteta – Uspostavljanje niza kriterijuma za izbor entiteta. Kriterijumi, između ostalog, treba da uzmu u obzir kapacitet entiteta da primeni program standarda kvaliteta, kao i trenutno poslovanje preduzeća (povezanost sa tržištem, obim proizvodnje), njegov privredni uticaj (broj uključenih primarnih proizvođača), kao i motivisanost entiteta i finansijsku sposobnost. U cilju efikasnosti projekta, treba imati u vidu i geografski položaj entiteta.
- Aktivnost 8.3: Odabir i mobilizacija entiteta – Odabir je zasnovan na razgovorima sa prethodno odabranim entitetima kako bi se utvrdila njihova stvarna zainteresovanost da postanu partneri u ovom projektu.
- Aktivnost 8.4: Sinteza potreba nacionalnih preduzeća u smislu sertifikovanja i usklađivanja ciljeva u narednim koracima u okviru projekta.

Skup aktivnosti 9: Podrška odbaranim preduzećima sa visokim potencijalom za sertifikaciju kvaliteta proizvoda – Podučavanje preduzeća prilikom pravljenja strateškog izbora i primene programa sertifikacije

- Aktivnost 9.1: Prikupljanje preporuka stručnjaka o tome koji program sertifikacije treba usvojiti
- Aktivnost 9.2: Priprema “vodiča za sertifikaciju”, koji će pomoći proizvođačima da izabreu odgovarajući program sertifikacije, kao i “vodiča za izvoz” zasnovanog na istraživanju tržišta i postojećoj dokumentaciji (projektima koje finansiraju SIPPO and SDC/SECO) kako bi se proizvođači bolje upoznali sa preduslovima, koje treba da ispune.
- Aktivnost 9.3: Organizovanje jednog do dva seminara o tome kako da preduzeće napravi strateški izbor programa sertifikacije. Ciljne grupe: proizvođači i preduzeća, državne institucije, privatni konsultanti i državne savetodavne službe.
- Aktivnost 9.4: Detaljno podučavanje petnaest preduzeća o strateškom izboru programa sertifikacije i njegove primene, koje bi obavljali privatni konsultanti ili eventualno državne savetodavne službe pod nadzorom SEEDEV-a.
- Aktivnost 9.5: Obuka nosilaca obuke GLOBALGAP-a. Ciljna grupa: entiteti vezani za projekat, trgovci na malo, Akreditaciono telo Srbije, privatni konsultanti i državne savetodavne službe.
- Aktivnost 9.6: Obuka nosilaca obuke za druge programme sertifikacije. Ciljna grupa: entiteti vezani za projekat, trgovci na malo, Akreditaciono telo Srbije, privatni konsultanti i državne savetodavne službe.
- Aktivnost 9.7: Obuka za promociju i marketinška pitanja. Ciljna grupa: entiteti vezani za projekat, privatni konsultanti i državne savetodavne službe.

Komunikacija i prisutnost (vidljivost) u javnosti

Skup aktivnosti 10: Komunikacija sa poslovnom zajednicom – Komunikacija u vezi sa GLOBALGAP-om i drugim programima obezbeđivanja kvaliteta, kao i o mogućnostima podrške, koje se nude u okviru ovog programa i drugih inicijativa (na primer USAID-a).

- Aktivnost 10.1: Ustanovljavanje Internet prezentacije sa informacijama na srpskom jeziku o različitim standardima čiji bi korisnici bili preduzeća, savetnici i svi zainteresovani. Deo Internet prezentacije bi bio posvećen predstavljanju ovog projekta i obuci čime bi postao oruđe komunikacije o ovom projektu.
- Aktivnost 10.2: Priprema letaka i komunikacionih materijala kojim bi se predstavljao projekat i posebna pitanja u vezi sa njim.

Skup aktivnosti 11: Prisutnost u medijima – komunikacija sa medijima o nastojanjima Vlade Švajcarske da pomogne razvoju poslovanja u Srbiji.

Aktivnost 11.1: PR kampanja sa ciljem da predstavi rezultate projekta široj publici. Organizovanje prezentacija na Poljoprivrednom sajmu u Novom Sadu, razdeljivanje saopštenja za medije, organizovanje obilaska terena za dopisnike i novinare srpskih i švajcarskih medija.

3. Korisnici

- a) Proizvođači, poljoprivrednici, potrošači, izvoznici u Srbiji, kompanije koje se bave sertifikacijom;
- b) Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, Akreditaciono telo Srbije

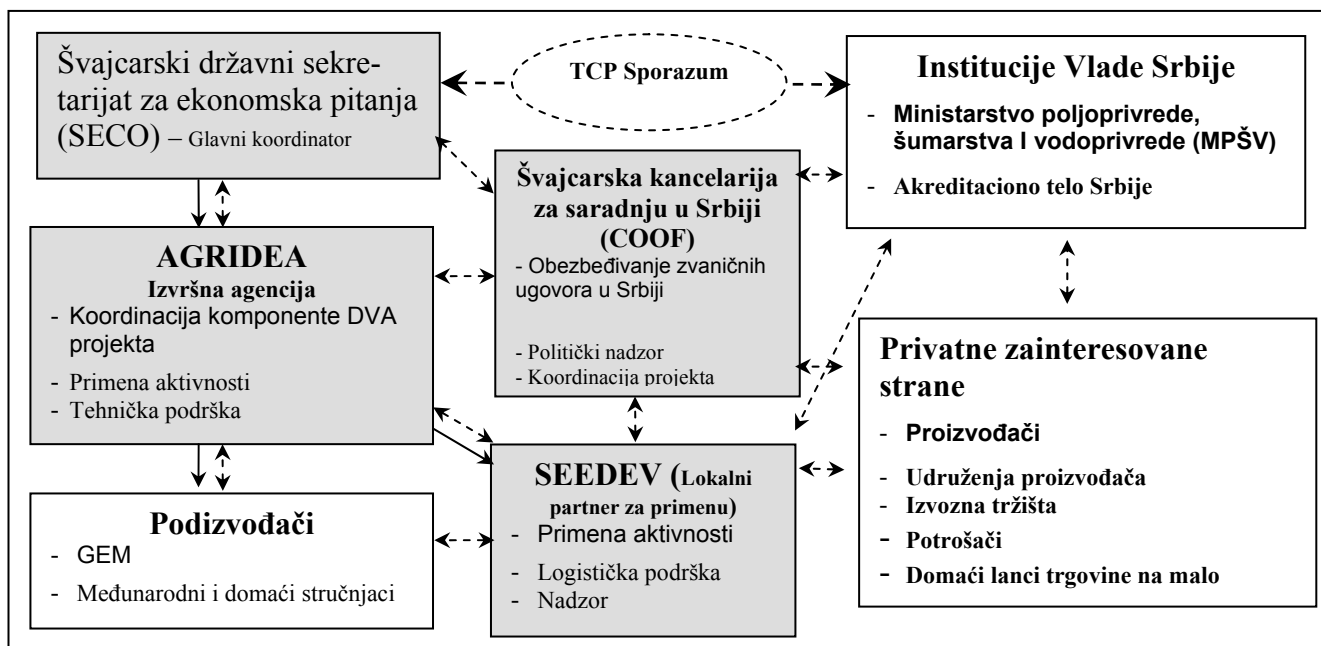
4. Organizaciona struktura

Projekat je organizovan u skladu sa posebnim institucionalnim kontekstima u obema zemljama, a u cilju što efikasnije i transparentnije saradnje između partnera. AGRIDEA će biti agencija, zadužena za izvršenje ovog programa.

5. Odgovornosti zainteresovanih strana

Organizaciona struktura projekta će biti prilagođena projektu kratkoročnog razvoja (vidi tabelu 1). Shodno tome, neće biti stvorena nijedna Radna jedinica za upravljanje projektom. Opis odgovornosti svakog od partnera naveden je u daljem tekstu, dok će odgovornosti ostalih zainteresovanih strana i podizvođača projekta biti utvrđene ugovorima, projektnim zadacima i/ili smernicama.

Tabela 1: Predložena organizaciona struktura

←--> Koordinacija

←→ Nadzor

SECO

SECO će biti zadužen za sveobuhvatnu koordinaciju TCP III.

Institucije Vlade Srbije

Za sada su u projekat uključene sledeće institucije Vlade:

- Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede (MPŠV);
- Akreditaciono telo Srbije (ATS).

Navedene institucije imaju sledeće odgovornosti u okviru Projekta:

- Utvrđivanje projekta u saradnji sa AGRIDEA-om i SEEDEV-om (sadržaj, zaključci i aktivnosti projekta);
- Aktivna podrška primeni aktivnosti (u koordinaciji sa AGRIDEA-om, SEEDEV-om i COOF-om); uključujući i obezbeđivanje prostora i opreme za radne grupe, konferencije za novinare itd.
- Ocenjivanje aktivnosti, priprema izveštaja;
- Koordinacija sa drugim institucijama Vlade Srbije, ostalim programima donacija vezanim za sertifikaciju GlobalGAP i drugim programima kontrole kvaliteta, kao i sa privatnim zainteresovanim stranama;
- Redovno informisanje i koordinacija sa svim zainteresovanim stranama i relevantnim agencijama u Srbiji.

Uspostavljanje GLOBALGAP radne grupe

Namera projekta jeste da promoviše ustanovljavanje radne grupe (RG), koja će olakšati aktivnosti koordinacije, kao i strategije rasprostranjivanja GLOBALGAP i drugih standarda kvaliteta među poljoprivrednim proizvođačima. Radnu grupu bi trebalo da čine Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede (predsedavajući), stručnjaci i ATS, a trebalo bi da joj podršku pružaju donatorski projekti. Ta radna grupa bi vremenom mogla da bude pretvorena u Nacionalnu tehničku radnu grupu, koja bi bila u stanju da ustanovi srpsko tumačenje smernica GLOBALGAP – a.

AGRIDEA

AGRIDEA će, kao izvršna agencija, biti odgovorna za sledeće zadatke:

- Utvrđivanje projekta u saradnji sa SEEDEV-om i nadležnim vladinim institucijama u Srbiji (sadržaj projekta, izvodljivi zadaci, aktivnosti, stavke budžeta);
- Upravljanje projektom u tesnoj saradnji sa SEEDEV-om i nadležnim vladinim institucijama u Srbiji;
- Nadgledanje svih aktivnosti projekta i uticaja, koji projekat vrši;
- Stavki ugovora sa međunarodnim stručnjacima, sačinjavanje ugovora za podizvođače;
- Redovno podnošenje izveštaja SECO-u o napredovanju projekta;
- Organizovanje aktivnosti, koje će biti obavljane van Srbije.

Švajcarska kancelarija za saradnju u Srbiji (COOF)

Švajcarska kancelarija za saradnju u Srbiji (COOF) će obezbeđivati podršku neophodnu za sklapanje zvaničnih ugovora, olakšavati dijalog o utvrđenoj politici, nadgledati političku primenu projekta i pomoći da se obezbedi dobro upravljanje projektom.

SEEDEV (Lokalni partner za primenu projekta)

SEEDEV, konsultantska firma sa sedištem u Beogradu, biće glavna agencija, odgovorna za svakodnevno upravljanje projektom i sprovođenje većine njegovih aktivnosti. SEEDEV bi

trebalo da obezbedi stručno znanje, specifično za zemlju u kojoj se projekat sprovodi, kao i logističku i organizacionu podršku. SEEDEV će delovati i kao posrednik, koji će olakšati saradnju između zainteresovanih strana. SEEDEV će biti uključen u analizu lanca vrednosti, odabir i obučavanje entiteta, koji će biti uključeni u projekat, kao i nadzor lokalnih konsultanata.

Podizvođači

Za primenu posebnih aktivnosti i naročita stručna znanja, AGRIDEA će se osloniti na podizvođače kao što su međunarodni akademski stručnjaci ili stručnjaci za oblast GLOBALGAP-a i druge programe sertifikacije. Odgovornosti podizvođača biće navedene kroz pojedinačne ugovore i projektne zadatke (PZ).

Za sadašnju fazu planiranja projekta ustanovljeni su sledeći potencijalni podizvođači:

- GEM je privatna konsultantska firma sa tridesetogodišnjim iskustvom u razvoju agronomije i prehrambene proizvodnje, koja redovno proučava tržišta, lance ponude i sačinjava kvantitativne i kvalitativne studije. GEM pruža savete poljoprivrednom sektoru i prehrambenoj proizvodnji u vezi sa potencijalnim marketinškim strategijama. GEM će se baviti i metodologijom i koordinisanjem aktivnosti vezanim za proučavanje tržišta.
- SAS (Švajcarska akreditaciona služba) je švajcarska organizacija zadužena za ispitivanje i akreditovanje tela za utvrđivanje normi (laboratorije, inspekcije i agencije za sertifikaciju) prema međunarodnim standardima, www.sas.ch.

6. Pravila rukovođenja

Projekat će biti organizovan u skladu sa sledećim pravilima rukovođenja:

- Roba i usluge biće pribavljani u skladu sa pravilima poslovnog rukovođenja i principima slobodne konkurencije. Kriterijumi koji će biti uzimani u obzir, jesu cena, kvalitet, usluga i mogućnost ponude.
- Kad god je to moguće, AGRIDEA primenjuje model sklapanja ugovora sa spoljnim stručnjacima, kojima su troškovi i honorari tačno utvrđeni. Kako je spoljnim saradnicima priprema od krucijalnog značaja, njihov mandat i zadaci biće definisani kroz projektne zadatke (PZ). PZ treba da sadrži kratak opis konteksta aktivnosti, detaljan opis doprinosa, koji se očekuje od određenog stručnjaka, kao i preliminarni program njegovih aktivnosti.
- Od svih partnera se očekuje da bez odlaganja saopšte postojanje mogućeg sukoba interesa.
- Finansijski nadzor biće naročito fokusiran na obezbeđivanje dobrog rukovođenja projektom.

AGRIDEA obavlja projekte saradnje u skladu sa sledećim principima međunarodne saradnje:

- Uključivanje i učešće svih zainteresovanih strana u partnerskim zemljama, obezbeđivanje informacija za njih kako o programu, tako i o njegovom napretku.
- Jačanje vlasništva u zemljama partnerima.
- Održivost dobrobiti, koje program donosi, i posle njegovog okončanja.
- Koordinacija sa drugim zemljama donatorima kako bi se iskoristili svi potencijali i izbeglo dupliranje posla, traženje rešenja, koja će svima doneti korist u dogovoru sa svim zainteresovanim stranama.

- Usklađivanje sa nacionalnim strategijama razvoja zemalja partnera.
- Transparentnost među svim zainteresovanim stranama.
- Odgovornost i stalni nadzor procesa sprovođenja projekta.

Tokom aktivnosti vezanih za izgradnju kapaciteta biće primenjen princip “obuke nosilaca obuke” (drugim rečima, polaznici će biti izabrani prema njihovim sposobnostima i motivisanosti da šire stečeno znanje). Biće poštovana ravnomerna zastupljenost polova prilikom izbora polaznika.

7. Nadzor projekta i njegov vremenski raspored

Detalji u vezi sa pojedinačnim aktivnostima biće izloženi u trima Godišnjim planovima rada (koji će se odnositi na 2010, 2011 i 2012. godinu). Pošto će projekat početi u četvrtom kvartalu 2009. godine, aktivnosti, koje će se odvijati do kraja godine biće izložene u Planu rada za početnu fazu projekta. Takav dinamični pristup planiranju ima sledeće prednosti: Pre svega, on omogućava da reakcija na promene bude izvodljiva. Drugo, omogućava prilagođavanje aktivnosti i budžeta, koji će uključiti iskustva stečena kroz prethodne aktivnosti, i njihovo uključivanje u planiranje kasnijih faza primene projekta.

Izrada nacrtu Godišnjih planova rada potpada pod odgovornost AGRIDEA i SEEDDEV-a. Međutim, članovi Upravnog odbora, kao i ostale zainteresovane strane biće tesno konsultovani tokom ovog procesa i trebalo bi da daju konačno odobrenje planova rada.

U vreme sačinjavanja ovog dokumenta, preliminarni vremenski raspored ovog projekta će biti:

Tabela 2: Vremenski raspored švajcarsko-srpskog GLOBALGAP projekta

1.	Odobrenje projekta od strane operativnog komiteta SECO	5. maj 2009.
2.	Misija za planiranje	Od 26. do 27. avgusta 2009.
3.	Unapređivanje dopisa o odluci u projektni document	8. septembar 2009.
4.	Potpisivanje Memoranduma između Švajcarske i Srbije	septembar 2009.
5.	Početak sprovođenja aktivnosti	1. oktobar 2009.
6.	Okončanje svih aktivnosti	31. oktobar 2012.
7.	Formalno zaključenje projekta posle revizije	31. novembar 2012.
8.	Ocenjivanje projekta od strane spoljnih stručnjaka	31. decembar 2012.
9.	Okončanje projekta	31. decembar 2012.

8. Budžet

Faza projekta		Faza planiranja	Prva godina	Druga godina	Treća godina	Zbir u švajcarskim francima
+	Planiranje	4'350	0	0	0	4'350
+	Troškovi rukovođenja SEEDEV	4'450	8'952	8'952	8'952	31'306
+	Troškovi rukovođenja AGRIDEA	8'400	0	0	0	0
+	Revizija računa od strane Švajcarske federalne finansijske kontrole	0	2'500	2'500	2'500	7'500
+	Ocenjivanje projekta (od strane nezavisnog stručnjaka IPRTA)	0	0	0	8'000	8'000
=	Ukupni troškovi rukovođenja	17'200				51'156
+	Troškovi sprovođenja aktivnosti u okviru rukovođenja projektom	0				76'300
+	Troškovi sprovođenja aktivnosti analize i mobilizacije	0				144'450
+	Troškovi sprovođenja aktivnosti na pospešivanju poslovnog okruženja					111'835
+	Troškovi za sprovođenje aktivnosti izgradnje kapaciteta proizvođača i preduzeća					162'356
+	Troškovi sprovođenja komunikacionih aktivnosti					24'622

	Neplanirani troškovi (7% troškova sprovođenja projekta, zaokruženo) ¹	0				34'281
+						
=	Ukupan budžet projekta u švajcarskim francima	17'200				605'000

---

¹ Neplanirani troškovi iznose 7% zbog rizika od fluktuacije kursa valuta, inflacije, neizvesnog ishoda iznosa određenih budžetskih stavki i rizika, koje sobom nosi sam proces sprovođenja projekta. Za proces rukovođenja nisu predviđeni neplanirani troškovi.

Aneks 2: “Pomoć u oblasti prava intelektualne svojine (geografske oznake i usklađenost sa TRIPS standardom)

1. Ciljevi projekta

1.1. Ciljevi koji se odnose na zaštitu geografskih oznaka (u daljem tekstu GO)

Projekat IPR sadrži četiri glavna cilja, koji se odnose na poboljšanje sistema zaštite GO u Srbiji:

- Cilj 1: Efikasan pravni i institucionalni okvir za zaštitu GO bi trebalo ojačati i prilagoditi kako bi bio po meri potreba srpskog društvenog i privrednog konteksta, ali i u saglasnosti sa regulativama Evropske unije i pravilima Svetske trgovinske organizacije.
- Cilj 2: Srpskim proizvođačima treba da bude omogućeno da pripreme prijave za registrovanje svojih GO. Do okončanja projekta, mali broj GO će biti pripremljen da se prijavi za registrovanje kao GO u skladu sa procedurom, koju je odredila Vlada Srbije.
- Cilj 3: Srpski proizvođači proizvoda sa zaštićenim GO treba da ostvare kapacitet, neophodan za organizovanje prigodnih marketinških aktivnosti, kao i da efektivno zaštite svoja prava u oblasti intelektualne svojine na nacionalnom i međunarodnom nivou.
- Cilj 4: Administracija treba da bude u stanju da pruži usluge koje odgovaraju efektivnom sistemu zaštite GO (na primer administracija registra, pregled prijava, podrška proizvođačima). U tom smislu, biće ustanovljeno sertifikaciono telo za izdavanje sertifikata i kontrolu GO.

1.2. Ciljevi koji se odnose na prijem Srbije u Svetsku trgovinsku organizaciju i poboljšanje usklađenosti sa TRIPS standardom

Švajcarsko-srpski projekat IPR sadrži četiri glavna cilja u vezi sa prijemom Srbije u Svetsku trgovinsku organizaciju i potrebom da se poboljša usklađenost sa TRIPS standardom:

- Cilj 5: Doprinos razvoju konzistentne IP politike u Srbiji kroz obezbeđivanje pravne i administrativne dijagnostičke analize.
- Cilj 6: Doprinos zakonodavnoj i regulativnoj modernizaciji, obezbeđivanje stručnih saveta o tome kako da se ispune obaveze, preuzete TRIPS sporazumom, kao i pružanje podrške saradnji u okviru Vlade u oblasti IPR-a kako bi Srbija bila pripremljena za prijem i učešće u TRIPS-u i drugim međunarodnim IP konvencijama.
- Cilj 7: Pružanje podrške državnom pregovaračkom kapacitetu tokom procesa pristupa TRIPS-u i drugim glavnim IP konvencijama.
- Cilj 8: Izgradnja kapaciteta i podizanje nivoa svesti kada je reč o odredbama TRIPS-a i zaštiti intelektualne svojine uopšte kako bi Srbija bila spremna za pristupanje TRIPS-u i drugim međunarodnim IP konvencijama.

Paralelno sa ovim projektom, teku IPI-ovi pregovori između Švajcarske i Srbije o bilateralnom sporazumu o međusobnoj zaštiti GO zasnovani na članu 4 aneksa Ugovora o trgovini i ekonomskoj saradnji između Švajcarske i Srbije (koji je na snazi od 6. maja 2003. godine)². Pregovori o pomenutom sporazumu, međutim, nisu predmet ovde izloženih aktivnosti u cilju pružanja tehničke podrške.

2. Aktivnosti u okviru projekta

Različite aktivnosti u okviru projekta grupisane su u pet skupova GO aktivnosti i tri skupa TRIPS aktivnosti, koji u određenoj meri odgovaraju već izloženim ciljevima projekta.

Detalji aktivnosti u okviru pojedinačnih projekata biće izloženi u Godišnjim planovima rada (koji će se odnositi na 2010., 2011. i 2012. godinu). Aktivnosti, koje će se odvijati tokom 2009. godine, biće izložene u Planu rada za početnu fazu projekta. Time je omogućeno stalno prilagođavanje aktivnosti, koje tek treba preduzeti, iskustvima stečenim tokom sprovođenja prethodnih aktivnosti.

2.1. Aktivnosti u oblasti geografskih oznaka (GO)

Razgovori vođeni u okviru Radne grupe za GO i kasniji bilateralni sastanci sa zainteresovanim zvaničnicima Vlade Srbije ukazali su na neophodnost da se razvije niz aktivnosti u oblasti GO, koje bi bile zasnovane na sledeća tri principa:

- 1) Pravni i institucionalni okvir (posebno skup aktivnosti 1 i 2)
- 2) Kontrolu i sertifikaciju GO (posebno skup aktivnosti 3)
- 3) Pomoć GO proizvođačima (posebno skup aktivnosti 4)

Skup aktivnosti 1 (GO): Izgradnja kapaciteta i obuka za zaposlene u Zavodu za intelektualnu svojinu/MPŠV-a i drugih relevantnih vladinih zvaničnika u oblasti GO

Ovaj skup aktivnosti ima za cilj da se prenesu znanja, koja se posebno odnose na zaštitu GO zaposlenima u Zavodu za intelektualnu svojinu/MPŠV-u i drugim relevantnim vladnim zvaničnicima kako bi se povećala njihova efikasnost i ojačala saradnja unutar Vlade u ovoj oblasti.

Aktivnost 1.1: Organizovanje obuke i radionica za polaznike iz ZIS-a, MPŠV-a i drugih relevantnih kancelarija Vlade, koju bi vodili domaći i strani stručnjaci. Radionice i obuka će se posebno odnositi na pravne aspekte zaštite GO (na primer predstavljanje modela, koje su usvojile različite evropske zemlje) i analizu primene GO (posao, koji je već obavio TAIEX biće uet u obzir kako bi se izbeglo bilo kakvo dupliranje).

- **Aktivnost 1.2:** Finansiranje i sufinansiranje ograničenog broj studijskih putovanja, obuka u inostranstvu i učešća na konferencijama za zaposlene u ZIS-u, MPŠV-u i drugim relevantnim kancelarijama Vlade (izbor će biti zasnovan na principu “obuke nosilaca obuke”). Primeri takvih događaja su godišnja dvonedeljna GO radionica, koju organizuje AGRIDEA ili godišnji Forum za IPR tehničku pomoć.

Skup aktivnosti 2 (GO): Pružanje podrške poboljšavanju pravnog i opšteg institucionalnog okvira za GO

² Vidi AS 2003 1007; BBI2002 1474

- **Aktivnost 2.1:** Spoljni saveti u vezi sa tekućom izradom nacрта Zakona o GO kako bi se poboljšala njegova usklađenost sa standardima TRIPS-a i Evropske unije, a ujedno i njegovo prilagođavanje posebnostima društvenog i privrednog konteksta u Srbiji.
- **Aktivnost 2.2:** Spoljni saveti i podrška za zakonsku regulativu o GO, uključujući i razvoj mogućih smernica za registraciju GO u Srbiji.
- **Aktivnost 2.3:** Spoljni saveti u cilju daljeg poboljšanja pravnog i institucionalnog okvira, uključujući i moguće amandmane na Zakon o GO.

Stručnjaci će doprineti aktivnostima Radnih grupa, pre svega time što će prisustvovati sastancima Radnih grupa (po pozivu) i što će pripremati materijal i prezentacije u vezi sa ključnim pitanjima kao što su okvir Evropske unije, sertifikacija i kontrola, ekonomski i ruralni razvoj i njihov uticaj na GO, promocija proizvoda, GO logo itd. Stručnjaci mogu biti iz Švajcarske, Evropske unije i Srbije (SEEDEV).

Skup aktivnosti 3 (GO): Pružanje podrške uspostavljanju efikasnog sistema kontrole

Ovaj skup aktivnosti omogućiće pružanje podrške poboljšanju kapaciteta akreditovanja, sertifikovanja i kontrole u Srbiji.

- **Aktivnost 3.1:** Pružanje podrške razvoju programa akreditovanja imajući u vidu omogućavanje sertifikovanja GO proizvoda u Srbiji. Ove aktivnosti mogu da uključuju i simulaciju ocenjivanja rada kolega, zajedničku akreditaciju tela za sertifikovanje, koju bi obavili stručnjaci SAS-a. Obuka vršilaca procene u cilju boljeg razumevanja GO koncepta biće omogućena u skladu sa aktivnostima opisanim pod skupom aktivnosti 1.
- **Aktivnost 3.2:** Podrška za ustanovljavanje i obuku potencijalnih organizacija za sertifikaciju i kontrolu. EN 45011, omogućavanje praćenja procesa, analiza proizvoda, poslovni plan itd.
- **Aktivnost 3.3:** Obuka srpskih zvaničnika zaduženih za kontrolu GO proizvoda (kao što su kontrola kvaliteta, sprovođenje GO prava).

Ove aktivnosti biće vršene u skladu sa delom projekta GLOBALGAP, koji se odnosi na razvoj javnih kapaciteta i program sertifikacije lanaca ponude poljoprivrednih proizvoda.

Skup aktivnosti 4 (GO): Pružanje pomoći proizvođačima u zaštiti GO I razvoju marketinških strategija za njihove proizvode

Ovaj skup aktivnosti omogućiće proizvođačima da izvuku nedvosmisleni korist iz zaštite GO kroz bolje razumevanje koristi, koja proizilazi iz zaštite GO, podrške marketinškim strategijama i kroz pomoć prilikom procesa registracije GO. Aktivnosti će uglavnom biti obavljanje na terenu uz tesnu saradnju sa proizvođačima i grupama proizvođača i u skladu sa skupom aktivnosti 1 zasnovanom na principu "obučavanja nosilaca obuke". Ovaj skup aktivnosti će pružati podršku proizvođačima tri ili četiri GO. U njega mogu da budu uključeni i proizvođači, koji pokazuju potencijal za registraciju GO, kao i GO, koji su već registrovani, ali čiji proizvođači trenutno nisu organizovani (ovo se posebno odnosi na nedavno registrovane GO ili na GO, koje nemaju autorizovane korisnike, registrovane na osnovu starog GO pravnog okvira).

- **Aktivnost 4.1:** Obuka 2-3 vladine i/ili privatne organizacije za pružanje podrške grupama proizvođača prilikom učešća u zaštiti GO.

Ova obuka obuhvatiće osnovne koncepte GO, kao i tehnike posredovanja kako bi se zainteresovale grupe sa zajedničkim i raznorodnom interesima. SEEDEV će predvoditi obuku i koordinaciju učešća međunarodnih stručnjaka.

Aktivnost 4.2: Pružanje podrške globalnoj proizvodnoj strategiji za određeni broj proizvoda. U to je uključena i podrška različitim tehničkim aspektima (Pravilima službe, oblasti proizvodnje), kao i ekonomskim (analiza lanca vrednosti), marketinškim (pozicioniranje proizvoda na ciljnim tržištima), kao i aspektima kontrole i sertifikacije (utvrđivanje unutrašnjih procedura, priručnici za kontrolu). Ove zadatke sprovede uglavnom obučene organizacije za pružanje podrške, kao i lokalni stručnjaci za pospešivanje zainteresovanosti, a uz podučavanje, koje sprovodi SEEDEV. Doprinosi organizacija za pružanje podrške i lokalnih stručnjaka mogu da budu finansirani iz odgovarajućih fondova projekta.

- **Aktivnost 4.3:** Iznalaženje fondova za podršku odabranim proizvođačima u zaštiti GO i razvoju GO marketinške strategije za njihove proizvode.

Skup aktivnosti 5 (GO): Skretanje pažnje javnosti na GO (među proizvođačima, domaćim potrošačima i na izvoznim tržištima)

Ovaj skup aktivnosti, koji zainteresovani u Srbiji nisu identifikovali kao jedan od glavnih stubova pružanja podrške u oblasti GO, može da podrži razvoj i primenu koncepta o tome kako skrenuti pažnju javnosti na GO među domaćim potrošačima, kao i na glavni izvoz srpskih proizvoda. Tu su i ciljane aktivnosti, koje imaju za cilj da skrenu pažnju javnosti na GO. Prednost će biti data aktivnostima koje su u skladu sa skupom aktivnosti 2.

- **Aktivnost 5.1:** Pružanje podrške izradi informacione brošure o zaštiti GO u Srbiji.
- **Aktivnost 5.2:** Pružanje podrške razvoju strategije za prisutnost GO u javnosti, kao i za GO komunikacije (poput stvaranja i promovisanja srpskog GO loga).

2.2. Aktivnosti vezane za poboljšanje usklađivanja sa STO/TRIPS sporazumom

Skup aktivnosti 6 (TRIPS): Preispitivanje postojećeg pravnog i institucionalnog okvira kroz dijagnostičke studije i pružanje podrške razvoju razrađene nacionalne IP politike saglasne sa TRIPS-om i drugim vodećim IP konvencijama

- **Aktivnost 6.1:** Međunarodni stručnjak će obaviti pregled svih do sada preduzetih dijagnostifikovanja pravnih regulativa relevantnih za zaštitu i sprovođenje IPR u Srbiji.
- **Aktivnost 6.2:** Predstavljanje nalaza dijagnostičke studije i formulacija preporuka u okviru radionice u kojoj će učestvovati sve institucije Vlade Srbije, uključene u projekat (vidi rezultate TAIEX-ove radionice iz 2008. godine).
- **Aktivnost 6.3:** Uspostavljanje redosleda misija za pružanje tehničke podrške, koju će vršiti međunarodni IPR stručnjaci kako bi omogućili dodatnu podršku modernizaciji pravnog i institucionalnog okvira.

Omogućavanje tehničke podrške u ovoj oblasti treba da bude organizovano u tesnoj saradnji sa ili prepušteno stručnjacima organizacija specijalizovanih za oblast IPR tehničke podrške (na primer IPRTA Forum, Saana Consulting, Svetski trgoviski forum u Bernu, WIPO akademija).

Skup aktivnosti 7 (TRIPS): Opšta obuka za pravno razumevanje TRIPS-a

Ovaj skup aktivnosti uključivaće tekući pretres angažovanja Srbije u vezi sa TRIPS-ovim akcionim planom, kao i dodatnu tehničku podršku i vremenski raspored primene TRIPS sporazuma u Srbiji. Precizno konačno preispitivanje posebnih potreba u ovoj oblasti biće obavljeno pre nego što otpočne ovaj skup aktivnosti.

Aktivnost 7.1: Obuka Zavoda za intelektualnu svojinu (ZIS-a). Ovakve aktivnosti u cilju obuke treba organizovati u tesnoj saradnji sa Zavodom ili ih treba prepustiti stručnjacima organizacija specijalizovanih za oblast IPR tehničke podrške (na primer IPRTA Forum, Saana Consulting, Svetski trgoviski forum u Bernu, WIPO akademija). Budžet troškova obuke biće sačinjen na osnovu iskustva stečenog kroz prethodne projekte.

Skup aktivnosti 8 (TRIPS): Obuka, izgradnja kapaciteta i podizanje nivoa IPR svesti u javnosti

U cilju podrške aktivnostima utvrđenim pod stavkom skup aktivnosti 6 i 7, biće preduzet niz aktivnosti kako bi se podigao nivo svesti javnosti i njeno razumevanje IP-ja, pružila obuka i razvila IP stručnost kod svih zainteresovanih strana. Pod njima podrazumevamo vladine zvaničnike, inovatore, stvaraocce i preduzetnike u okviru privatnog sektora, kao i zajednicu pravnika, sudstvo i javnost.

Obuka i aktivnosti u cilju podizanja svesti javnosti moraju da budu zasnovane na potrebama koje postoje u zemlji, kao i na procesu dijagnostifikacije. Predstavnici Kancelarije za inspekciju tržišta takođe će biti uključeni u pomenute aktivnosti, a po preporuci Ministarstva ekonomije i regionalnog razvoja (MERR-a).

Aktivnosti će biti zasnovane na procenama potreba po meri svih zainteresovanih strana i uključivaće seminare, radionice, studijska putovanja u inostranstvo i posebno sačinjene programe obuke za nosioce politike i zvaničnike zadužene za njeno sprovođenje (na primer carinike i policiju), akademsku zajednicu, organizacije, koje se bave regionalnim razvojem i preduzetnike (na primer izvoznike).

- **Aktivnost 8.1:** Organizovanje okupljanja u cilju informisanja i međusobnog upoznavanja za predstavnike ogranaka Vlade i privatnog sektora na koje bi TRIPS mogao da ima uticaja (u aktivnost je uključena i konferencija za novinare).
- **Aktivnost 8.2:** Finansiranje/sufinansiranje ograničenog broja studijskih putovanja, obuka u inostranstvu i ušehća na konferencijama za zaposlene u ZIS-u i članove tima za prijem u Svetsku trgovinsku organizaciju (odabir se vrši na osnovu principa “obuke nosilaca obuke”). Primeri za to su nedeljni kursevi o TRIPS-u/Svetskoj trgovinskoj organizaciji u Svetskom trgovinskom institutu u Bernu, obuke Svetske trgovinske organizacije i Svetske organizacije za intelektualnu svojinu (WIPO) u Ženevi ili godišnji IPRTA Forum.

3. Korisnici projekta

3.1. Neposredni korisnici

Neposredni korisnici projekta će prevashodno biti sva srpska ministarstva i Vladine kancelarije uključene u sprovođenje projekta (naročito ZIS I MPŠV). Drugo, proizvođači ciljanih GO i njihova udruženja imaće neposrednu korist od podrške, koju projekat omogućava. Treće, javne i privatne organizacije za pružanje podrške (nevladine organizacije) uključene u podršku zainteresovanim iz privatnog sektora u oblasti GO (uključujući i Institut za prehrambenu tehnologiju (FINS) i Agenciju za razvoj Ibar (IDA)). Svi korisnici bi trebalo da, u najvećoj mogućoj meri, budu uključeni u proces planiranja projekta kako bi obezbedili da njihove potrebe budu zadovoljene.

3.2. Posredni korisnici

Kao posredni korisnici, budući korisnici prava GO u srpskom privatnom sektoru su od primarnog značaja za ovaj projekat. Uz mogućnost da bolje plasiraju srpske GO proizvode na tržište, proizvođači (poljoprivrednici) mogli bi da povećaju prihod kroz više prodajne cene. To je naročito slučaj za izvoznom industrijom. Posledica toga jeste da celokupna srpska privreda i, na kraju krajeva, narod Srbije mogu da imaju koristi od ovog projekta. Registracija GO proizvoda treba da pomogne i da se srpski proizvodi sačuvaju od nestanka sa tržišta za šta su naravno potrebne i druge dodatne mere. Švajcarski i srpski potrošači su takođe posredni korisnici, jer će projektom biti poboljšana i zaštita potrošača kroz efikasnu zaštitu GO, a naročito primenom bilateralnog GO sporazuma između Švajcarske i Srbije³.

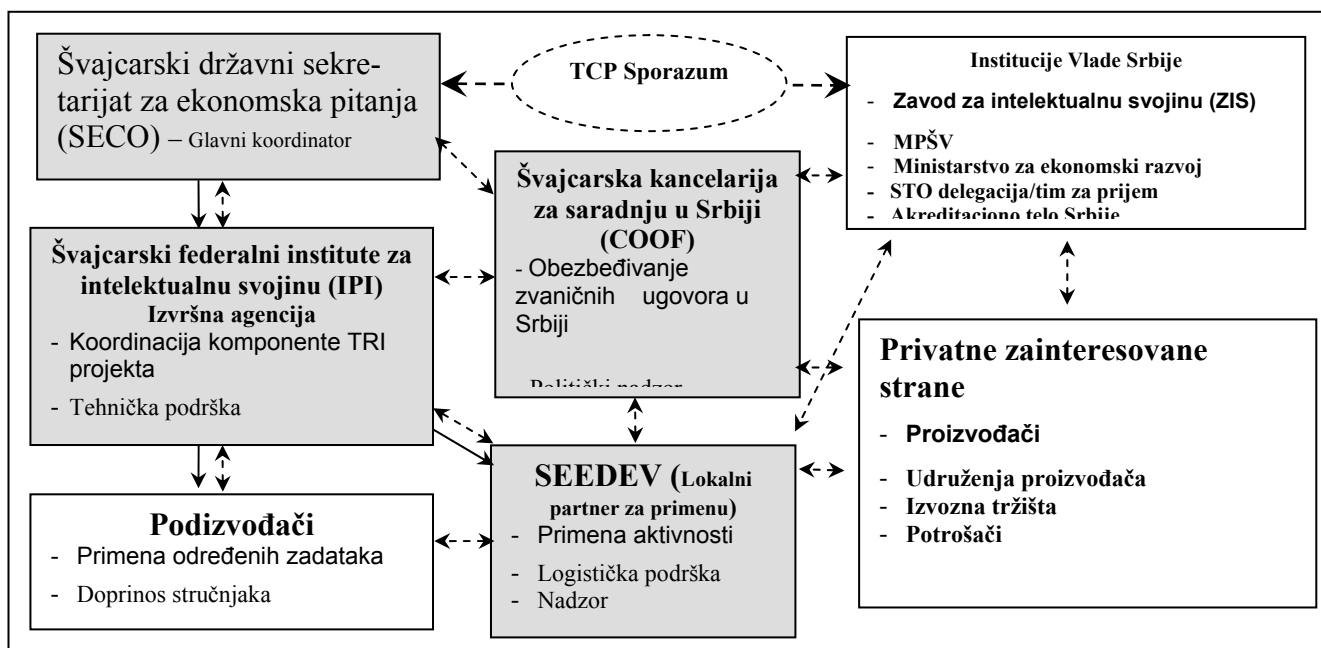
4. Organizaciona struktura projekta

Projekat je organizovan u skladu sa posebnostima institucionalnih okvira u obema zemljama i ima za cilj efikasnu i transparentnu saradnju među partnerima. Švajcarski federalni institut za intelektualnu svojinu (IPI) u Bernu biće izvršna agencija pošto je IPI po stručnosti glavni švajcarski centar u oblasti intelektualne svojine i već je pružao sličnu tehničku podršku projektima iz oblasti GO i primene IPR-a (u na primer Vijetnamu, Keniji, Jamajci i Azerbejdžanu).

Odgovornosti strana uključenih u projekat

Organizaciona struktura projekta biće prilagođena kratkoročnom programu razvoja (vidi Tabelu 1). Prema tome, neće biti formirana nikakva posebna jedinica za rukovođenje projektom. Sledi opis odgovornosti svakog od partnera, dok će posebne odgovornosti zainteresovanih strana i podizvođača biti definisane ugovorima, projektnim zadacima i/ili smernicama.

Tabela 1: Organizaciona struktura

←--> Koordinacija

↔ Nadzor

³ Bilateralni GO sporazum nije deo projekta saradnje, ali će pregovori najverovatnije teći uporedo sa njim.

- Članovi Upravnog odbora projekta (samo ZIS I MPŠV sa srpske strane)

SECO

SECO će biti zadužen za sveobuhvatnu koordinaciju TCP III.

Institucije Vlade Srbije

Za sada su navedene institucije Vlade Srbije sporazumne strane i kao takve predstavljaju glavne partnere sa srpske strane:

- ZIS
- MPŠV

Dodatno, navedene institucije Vlade Srbije uključene su u sprovođenje projekta.

- Ministarstvo ekonomije i regionalnog razvoja
- STO delegacija/Tim za prijem u članstvo
- Akreditaciono telo Srbije (ATS)

Gore navedene srpske institucije imaju sledeće odgovornosti:

- Utvrđivanje projekta u saradnji sa IPI-jem i lokalnim partnerom za primenu (sadržaj, zaključci, aktivnosti);
- Aktivna podrška sprovođenju aktivnosti (u saradnji sa IPI-jem, lokalnim partnerom za primenu i Švajcarskom kancelarijom za saradnju); uključujući obezbeđivanje prostorija i opreme za radionice, konferencije za novinare itd;
- Ocenjivanje aktivnosti, priprema izveštaja;
- Koordinacija sa drugim institucijama Vlade, kao i sa privatnim zainteresovanim stranama u cilju pružanja podrške sprovođenju projekta;
- Pružanje usluga centra za uspostavljanje kontakta i nadležnog centra u okviru Vlade Srbije za sve zainteresovane u Srbiji i za javno mnjenje, a u vezi sa ovim projektom;
- Redovno informisanje i koordinacija zainteresovanih strana i relevantnih agencija u Srbiji;
- Pozivanje predstavnika medija na skupove relevantne za projekat, pripremanje izveštaja o doprinosima medija, koji se podnosi IPI-ju.

Ustanovljavanje GO radne grupe

U Srbiji je u oblasti GO trenutno u toku ustanovljavanje radne grupe u kojoj će biti zastupljene sve relevantne institucije Vlade. Ovu radnu grupu predložile su partnerske institucije u Srbiji, a njen tačni mandat i struktura tek treba da budu utvrđeni. Bez obzira na tu činjenicu, takav forum i koordinaciono telo treba da uživaju snažnu podršku projekta pošto njeno postojanje olakšava kako proces planiranja, tako i proces sprovođenja, umanjuje razlike u stepenu informisanosti i mogućnost političkih sukoba među zainteresovanim stranama. Tokom kratke pripremne misije IPI-ja, sve institucije Vlade naglasile su značaj takve vrste koordinacionog tela unutar Vlade i potvrdile svoju podršku i spremnost da u tom telu uzmu učešća.

IPI

IPI je izvršna agencija, koja će biti odgovorna za sledeće zadatke:

- Utvrđivanje projekta u saradnji sa SEEDEV-om i odgovarajućim institucijama Vlade Srbije (sadržaj projekta, izvodljivi zadaci, aktivnosti, stavke budžeta);
- Rukovođenje projektom u tesnoj saradnji sa SEEDEV-om i odgovarajućim institucijama Vlade Srbije;
- Nadgledanje svih aktivnosti vezanih za projekat i njegov učinak;
- Obezbeđivanje ugovora za međunarodne stručnjake, izrada ugovora za podizvođače;
- Redovno obaveštavanje SECO-a o napretku projekta;
- Organizovanje aktivnosti koje će biti obavljane u Švajcarskoj.

Švajcarska kancelarija za saradnju u Srbiji (COOF)

Švajcarska kancelarija za saradnju u Srbiji (COOF) obezbeđivaće podršku izradi neophodnih zvaničnih ugovora, olakšavaće politički dijalog, nadgledaće političke implikacije projekta i pomoći će da se obezbedi dobro rukovođenje projektom.

SEEDEV (Lokalni partner za sprovođenje)

SEEDEV, konsultantska firma smeštena u Beogradu, preuzeće glavnu odgovornost za svakodnevno upravljanje projektom i sprovođenje većine aktivnosti. SEEDEV treba da obezbedi stručna znanja posebna za svaku zemlju, kao i logističku podršku, ali i da deluje kao posrednik u okviru GO radne grupe, obučava državne i privatne (nevladine) organizacije u pružanju usluga grupama proizvođača vezanih za GO zaštitu, kao i da obučava pomenute organizacije u aktivnostima pružanja podrške. SEEDEV će takođe pružati podršku IPI-ju prilikom izrade nacrtu godišnjih Planova rada i neophodnih finansijskih izveštaja.

Podizvođači

Za sprovođenje određenih aktivnosti i za obezbeđivanje određenih stručnih znanja, IPI će se oslanjati na podizvođače poput međunarodnih akademskih stručnjaka iz oblasti pružanja IPR tehničke podrške. Odgovornosti podizvođača biće izložene kroz pojedinačne ugovore i projektne zadatke (PZ).

Za sada su utvrđeni sledeći mogući podizvođači, koji će biti kontaktirani u fazi planiranja projekta:

- AGRIDEA (Švajcarsko udruženje za razvoj poljoprivrednih i ruralnih područja je već veoma aktivno u oblasti GO u Srbiji), www.agridea.ch;
- IPRTA Forum & Saana Consulting, www.iprtaforum.org/www.saana.com;
- SAS (Švajcarska služba za akreditacije) kao švajcarska organizacija zadužena za proučavanje i akreditovanje tela za utvrđivanje normi (laboratorija, inspeksijskih službi i tela za sertifikaciju) u skladu sa međunarodnim standardima, www.sas.ch;
- Svetski trgovinski institut, Univerzitet u Bernu, www.wti.org.

5. Pravila rukovođenja projektom

Na osnovu iskustva stečenog tokom sprovođenja drugih programa pružanja IPR tehničke podrške, IPR projekat će biti organizovan prema sledećim pravilima rukovođenja:

- Roba i usluge biće pribavljani u skladu sa pravilima poslovnog rukovođenja i principima slobodne konkurencije. Kriterijumi koji će biti uzimani u obzir jesu cena, kvalitet, usluga i mogućnost ponude.
- Kad god je to moguće, IPI primenjuje model sklapanja ugovora sa spoljim stručnjacima, kojima su troškovi i honorari tačno utvrđeni. Kako je spoljnim saradnicima priprema od krucijalnog značaja, njihov mandat i zadaci biće definisani kroz projektne zadatke (PZ). PZ treba da sadrži kratak opis konteksta aktivnosti, detaljan opis doprinosa, koji se očekuje od određenog stručnjaka, kao i preliminarni program njegovih aktivnosti.
- Od svih partnera se očekuje da bez odlaganja saopšte postojanje mogućeg sukoba interesa.
- Finansijski nadzor biće naročito fokusiran na obezbeđivanje dobrog rukovođenja projektom.

IPI obavlja projekte saradnje u skladu sa sledećim principima međunarodne saradnje:

- Uključivanje i učešće svih zainteresovanih strana.
- Jačanje vlasništva u zemljama partnerima.
- Održivost projekata.
- Koordinacija sa drugim zemljama donatorima kako bi se iskoristili svi potencijali i izbeglo dupliranje posla.
- Usklađivanje sa nacionalnim strategijama razvoja zemalja partnera.
- Transparentnost među svim zainteresovanim stranama.
- Odgovornost i stalni nadzor procesa sprovođenja projekta.

Tokom aktivnosti vezanih za izgradnju kapaciteta biće primenjen princip “obuke nosilaca obuke” (drugim rečima, polaznici će biti izabrani prema njihovim sposobnostima i motivisanosti da šire stečeno znanje). Biće poštovana ravnomerna zastupljenost polova prilikom izbora polaznika. Učešće polaznika biće nadzirano i ocenjivano posle svakog kursa.

Program dinamike

Detalji u vezi sa pojedinačnim aktivnostima biće izloženi u trima Godišnjim planovima rada (koji će se odnositi na 2010., 2011. i 2012. godinu). Pošto će projekat početi u četvrtom kvartalu 2009. godine, aktivnosti koje će se odvijati do kraja godine biće izložene u Planu rada za početnu fazu projekta. Takav dinamični pristup planiranju ima sledeće prednosti: Pre svega, on omogućava fleksibilni pristup mogućim izmenama (vidi poglavlje o rizicima i prilikama). Drugo, omogućava prilagođavanje aktivnosti i budžeta, koji će uključiti iskustva stečena kroz prethodne aktivnosti, i njihovo uključivanje u planiranje kasnijih faza primene projekta. Izrada nacrta Godišnjih planova rada potpada pod odgovornost IPI-ja i SEEDEV-a. Međutim, članovi Upravnog odbora, kao i ostale zainteresovane strane biće tesno konsultovani tokom ovog procesa i trebalo bi da daju konačno odobrenje planova rada.

6. Glavni datumi i naredni koraci projekta

U vreme sačinjavanja ovog dokumenta, preliminarni vremenski raspored ovog projekta će biti:

Tabela 2: Vremenski raspored švajcarsko-srpskog IPR projekta

1.	Odobrenje projekta od strane operativnog komiteta SECO	5. maj 2009.
2.	Misija za planiranje	28. jun 2009.

3.	Unapređivanje dopisa o odluci u projektni document	25. septembar 2009.
4.	Potpisivanje Memoranduma između Švajcarske i Srbije	oktobar 2009.
5.	Početak sprovođenja aktivnosti	1. novembar 2009.
6.	Okončanje svih aktivnosti	31. oktobar 2012.
7.	Formalno zaključenje projekta posle revizije	31. novembar 2012.
8.	Ocenjivanje projekta od strane spoljnih stručnjaka	31. decembar 2012.
9.	Okončanje projekta	31. decembar 2012.

6. Budžet

Faza projekta		Faza planiranja	Prva godina	Druga godina	Treća godina	Zbir u švajcarskim francima
+	Planiranje	8'000	0	0	0	8'000
+	Troškovi rukovođenja SEEDDEV-a	10'000	19'000	19'000	12'000	60'000
	- Koordinacija aktivnosti	2000	5,000	5,000	5,000	17,000
	- Administracija projekta	5000	12,000	12,000	6,000	35,000
	- Logistička podrška	3000	2000	2000	1,000	8,000
+	Troškovi rukovođenja IPI-ja	5'000	36'000	36'000	36'000	113'000
+	Troškovi IPI-ja za učešće u Upravnom odboru i godišnjim misijama	0	6'000	6'000	5'500	17'500
+	Revizija računa od strane Švajcarskog federalnog finansijskog kontrolora	0	2'500	2'500	2'500	7'500
+	Ocenjivanje (od strane nezavisnog stručnjaka IPRTA)	0	0	0	8'000	8'000
=	Ukupni troškovi rukovođenja	23'000	63'500	63'500	64'000	214'000
+	Troškovi primene aktivnosti u oblasti GO	0	130'000	130'000	119'800	379'800

	(vidi dole izložen budžet za aktivnosti)					
+	Troškovi sprovođenja aktivnosti u oblasti TRIPS (gruba procena)	0	80'000	53'700	0	133'500
+	Neplanirani troškovi (10% troškova sprovođenja aktivnosti, zaokruženo)⁴	0	21'000	18'000	12'000	51'000
=	Ukupni budžet projekta u švajcarskim francima	23'000	294'500	265'200	195'800	778'300

⁴ Neplanirani troškovi iznose 10% zbog rizika od fluktuacije kursa valuta, inflacije, neizvenog ishoda iznosa određenih budžetskih stavki i rizika, koje sobom nosi sam process sprovođenja projekta. Za proces rukovođenja nisu predviđeni neplanirani troškovi.